Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 24.11.2010 www.osw.waw.pl

Ustawa o zwrocie mienia organizacjom religijnym

19 listopada rosyjska Duma przyjęła w trzecim czytaniu ustawę o zwrocie organizacjom religijnym majątku o przeznaczeniu sakralnym, będącego własnością państwa lub władz lokalnych. Jej celem jest uregulowanie kwestii roszczeń organizacji religijnych, które dotychczas rozstrzygane były w Rosji na zasadzie precedensów. Wiele rozwiązań ustawy budzi jednak kontrowersje.

Zgodnie z nowym prawem organizacje religijne będą mogły ubiegać się o zwrot obiektów użytkowanych przez nie przed 1917 rokiem. Dotyczy to zarówno nieruchomości, jak i przedmiotów wystroju wnętrz oraz innych używanych do celów sakralnych. Majątek może być przekazany organizacjom religijnym na własność lub w użytkowanie na czas określony. Ustawa dotyczy ok. 11 tys. obiektów na terytorium Federacji Rosyjskiej. Po licznych protestach muzealników do jej zapisów wprowadzono zastrzeżenie, że zwrotowi nie mogą podlegać obiekty znajdujące się na liście UNESCO oraz uznane za elementy szczególnie cennego dziedzictwa kulturowego, a także kolekcje włączone na listę zbiorów muzealnych Rosji, zbiorów archiwalnych i narodowych zbiorów bibliotecznych. Zobowiązano również organizacje religijne do zapewnienia dostępu do obiektów wszystkim obywatelom bez względu na wyznanie oraz prowadzenia prac konserwatorskich w zabytkach. Nowe prawo wciąż jednak budzi obawy, m.in. dlatego że zwrot wielu budynków będzie oznaczał konieczność przeprowadzki zajmujących je muzeów.

Ustawa dotyczy wszystkich organizacji religijnych w Rosji, jednak jej największym beneficjentem (ze względu na ilość obiektów, o których zwrot może się ubiegać) będzie Kościół prawosławny. Paradoksalnie Cerkiew nigdy nie była właścicielem majątku, o którego zwrot może się teraz starać, jako że przed 1917 rokiem w Rosji nie było rozdziału między państwem i Kościołem i używane przez prawosławnych obiekty kultu były własnością państwową. <agaw>